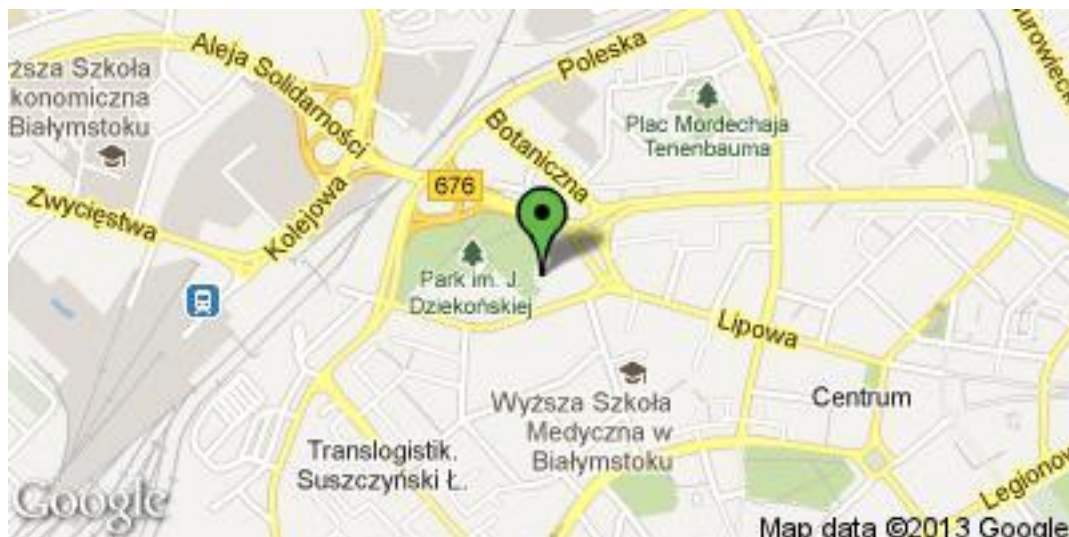

Kościół Św. Rocha

Współrzędne: Szerokość - 53.134565, Długość - 23.144626

Historia

Parafię św. Rocha erygował 20 V 1925 r. bp Jerzy Matulewicz, który wcześniej (9 II 1925) mianował proboszczem przyszłej parafii ks. Adama Abramowicza.

Białystok do tego czasu miał tylko jedną parafię, gdyż władze carskie nie pozwalały na utworzenie następnych, a miasto się rozwijało. Sprawa budowy kościoła na wzgórzu św. Rocha, gdzie znajdowała się kaplica pod tym wezwaniem, zbudowana przez Jana Klemensa Branickiego w 1750 r. pojawiała się już w zamiarach białostoczan od połowy XIX w. Odżyła też w czasie okupacji miasta przez wojska niemieckie od 1915 r. Wiadomo, że w 1918 r., gdy ks. dziekan Antoni Songajło przekazywał parafię białostocką ks. Lucjanowi Chaleckiemu, przekazał też mu zebrane ofiary na budowę kościoła św. Rocha.

Sprawa nowej parafii i budowy kościoła nabrała konkretnych kształtów w 1925 r., kiedy to biskup wileński Jerzy Matulewicz mianował ks. Adama Abramowicza, na własną jego prośbę, proboszczem powołanej wkrótce do życia parafii św. Rocha. Miał on za zadanie zorganizować drugą parafię w Białymstoku i zbudować kościół przy kaplicy św. Rocha na nieczynnym od lat cmentarzu. Po przybyciu do Białegostoku rozpoczął przygotowania do budowy kościoła. W 1926 r. rozebrano kaplicę cmentarną i wzniesiono kaplicę tymczasową. W tym samym roku na łamach czasopisma "Architektura i Budownictwo" ogłoszono konkurs na projekt świątyni. Spośród ponad 70 prac jury przyznało pierwszą nagrodę projektowi, który przedstawiał modernistyczną świątynię o kształtach geometrycznych. Propozycja nie znalazła akceptacji inwestora i w

drugim etapie konkursu, ks. Abramowicz wybrał do realizacji projekt profesora Politechniki Warszawskiej inż. arch. Oskara Sosnowskiego, który wcześniej projektował mu kościół w Goniądzu. Księdzu Proboszczowi podobała się koncepcja ideowo-architektoniczna. Zaproponowana świątynia łączyła ideę Matki Boskiej jako "Gwiazdy Zarannej" z litanii do Matki Boskiej z nowatorskimi formami architektonicznymi. Miała być pomnikiem wdzięczności Bogu za odzyskaną przez Polskę niepodległość.

W 1927 r. przystąpiono do prac budowlanych przy kościele. Sprawom budowy świątyni, a także integracji parafian służyło, wydawane od 1929 r. czasopismo parafialne "Jutrzenka Białostocka". W 1935 r. zakończono budowę kopuły nad nawą centralną, a w roku następnym nastąpił koniec prac przy wznoszeniu 78-metrowej wieży. Razem ze świątynią budowano też duży dom parafialny, w którym miał być również dom starców. Do wybuchu II wojny światowej kościół jeszcze nie był gotowy.

Za okupacji sowieckiej, w 1940 r., aby uchronić kościół przed zabraniem na cele świeckie, ks. Abramowicz przeniósł do niego nabożeństwa parafialne. Niemal przez całą wojnę trwały prace przy kościele, choć sam ks. Abramowicz był parokrotnie więziony, a raz nawet był już nad dołem do rozstrzelania. Kierownikiem budowy do 1945 r. był inż. K. Straszak, a następnie inż. arch. Stanisław Bukowski. Świątynię konsekrował abp Romuald Jałbrzykowski 18 VIII 1946 r.

Kościół św. Rocha jest jednym z najciekawszych polskich kościołów XX wieku, a znawcy coraz częściej zwracają uwagę, iż pod względem architektury jest jedną z bardziej oryginalnych budowli pierwszej połowy XX stulecia na świecie. Wnętrze kościoła odnowiono w 1990 r., później odremontowano wieżę.

Kościół Św. Rocha

Materiały dotyczące historii pochodzą ze strony internetowej Parafii św.Rocha w Białymstoku.

<http://www.swroch.bialystok.opoka.org.pl/historia.html>

Drugim obiektem sakralnym zbudowanym w Białymstoku wg projektu Oskara Sosnowskiego jest [kościół p.w. św. Jana Boboli](#) w Starosielcach. Innymi obiektami zrealizowanymi na Podlasiu wg projektów tego wybitnego architekta są: [kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP w Hodyszewie](#) oraz [kościół par. p.w. św. Agnieszki w Goniądzu](#).

Unikalne pocztówki przedstawiające Kościół św. Rocha i inne obiekty Białegostoku na przestrzeni kilku okresów historycznych można zobaczyć na specjalnej stronie [Archiwalne Podlasie](#)

Ciekawostka: Niewiele osób przechodzących koło kościoła św. Rocha wie, że posiada on podziemne tunele-lochy, a niektóre ich elementy są całkiem nieźle widoczne, tylko trzeba wiedzieć co to jest. Wybudowane one zostały najprawdopodobniej w czasie powstawania świątyni i podejrzewam, że miały charakter jakiegoś systemu schronów, być może na wypadek wojny. Są to podziemne tunele i całkiem spore pomieszczenia o przekroju kolebkowym. Jeszcze w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku istniały całkiem dobrze zachowane wejścia, co prawda zamurowane, ale od czasu do czasu udało się wybić jakąś dziurę i pozwiedzać "tajemnicze" budowle. Później w trakcie wykonywania nowych chodników, zatarto ślady miejsc w których można dostać się do środka. System tuneli jest dookoła góry, niestety będąc w wieku szkolnym udało mi się spenetrować tylko część wzdłuż ulicy św. Rocha i u wylotu ulicy Krakowskiej. Tunele od strony ul. Dąbrowskiego, były już wtedy mocno zagruzowane, a potworne zarośla jakie porastały tamten teren do najbezpieczniejszych nie należały. Wejście od strony ul.św.Rocha znajduje się mniej więcej na wysokości schodów prowadzących do kościoła, a fragment zakrętu korytarza który biegnie w głąb góry, wystaje dzisiaj w postaci półokrągłego fragmentu betonowego z trawnika. Pod ziemią są zasypane całkiem wygodne schody. Podobne wejście znajduje się pod chodnikiem w zakolu schodów na wylocie ul.Krakowskiej. W tamtym miejscu powinny znajdować się również dosyć płytko otwory wentylacyjne. Wszystkie te pomieszczenia w dniu likwidowania wejść były w znakomitym stanie technicznym i do dzisiaj znajdują się pod ziemią, czekając że może ktoś je kiedyś odkryje ponownie i wykorzysta.

Zespół kościoła par. przy ul. księdza Abramowicza wpisany jest do rejestru zabytków pod nr: A-193 z 12.03.1975. W jego skład wchodzi:

- kościół p.w. Chrystusa Króla i św. Rocha, 1927-1946
- cmentarz kościelny
- ogrodzenie, po 1930
- plebania, 1928-31

Zapraszamy na [wieżę kościoła św. Rocha skąd można podziwiać Panoramę 360 Białegostoku](#)